

01-01-2021 Nieuwjaarsdag

DEO VOLENTE

Jakobus 4, vers 10 t/m 16

Het jaar 2021 stond bol van de grafieken en prognoses. Nu is dat op zich elk jaar wel het geval: cijfers en prognoses van de economie die krimpt of die groeit, de inflatie die stijgt of die daalt, de verwachte groei van de wereldbevolking, de berekeningen van de opwarming van de aarde en het aantal centimeters dat de zeespiegel in de komende jaren zal stijgen..., deze dingen zijn natuurlijk niet alleen kenmerkend voor 2021. Maar in het afgelopen jaar kreeg men er steeds wekelijks of zelfs dagelijks grafieken bij: het aantal ziekenhuisopnames vanwege corona, het aantal besmettingen. Misschien volgt u deze cijfers en voorspellingen allang niet meer, maar aanvankelijk leken ze ons wat zekerheid te geven: je wist waar je aan toe was, dat het nog zoveel weken erger zou worden misschien, maar dan... Maar goed, nu we inmiddels behoorlijk ver in het Griekse alfabet zijn gekomen (o-mikron), is dat 'weten waar je aan toe bent' wel wat verdampt... We weten het niet. Wat we wel weten is dat van het een op het andere moment de situatie weer totaal anders kan zijn. Je hebt het niet in de hand. Zo ben je gezond. En zo heb je ernstige klachten. Zo zijn wij weer druk bezig en halen wij alle schade in... en zo zijn wij weer in een lockdown met online diensten.

Misschien zou Jakobus dit coronavoorbeeld wel hebben gebruikt, als hij in 2022 zijn brief zou hebben geschreven. (Alhoewel: misschien zou hij ook wel wat meer originaliteit hebben getoond dan ik met mijn afgezaagde coronavoorbeeld.)

Jakobus wil ons in ieder geval heel duidelijk maken dat al dat plannen, organiseren, verwachten..., dat dat maar heel betrekkelijk is. Jakobus zelf noemt het voorbeeld van een handelaar. Jakobus zegt (4,13): 'hoe kan je nu zeggen 'wij zullen vandaag of morgen naar die en die stad reizen en daar een jaar doorbrengen (een heel jaar vooruit plannen dus) en handeldrijven en winst maken, u die niet weet wat er morgen gebeuren zal? ... Misschien is de situatie morgen allemaal anders! Misschien ben je er zelf morgen niet eens meer!

Wat bedoelt Jakobus? Mag je dan geen plannen maken? Dus niet alvast in deze tijd je zomervakantie boeken? Of een studie voor de komende jaren kiezen? Of je alvast inschrijven voor een seniorenappartement

voor over een aantal jaren? Nu, dat mag wel. Dat zal ook in sommige gevallen wel moeten - sommige dingen moeten nu eenmaal gepland en voorbereid worden - *maar ga niet zo te werk alsof jij het allemaal wel even zult plannen en alsof jij weet hoe het allemaal zal lopen.* Nee, in plaats daarvan zouden wij volgens Jakobus moeten zeggen: 'als de Heere wil en wij leven, dan zullen wij dit of dat doen'.

De kerken in de reformatorische traditie hebben dit jarenlang heel consequent en ook heel letterlijk gedaan. Vanuit waarschijnlijk het Reveil – een kerkelijke beweging uit de 19^e eeuw – is het gebruikelijk geworden om voor elke datum de letters D.V. te schrijven: 'D.V. 1 januari zal er een gezamenlijke dienst worden gehouden...' D.V. staat voor: deo volente, Latijn dat vertaald naar het Nederlands betekent: 'als God het wil'. 'Zo de Heere wil en wij leven.' Bij elke datum werd op deze manier het besef gewekt dat het zomaar heel anders kon zijn, dan gepland, dan verwacht. Want: 'zo de Heere wil en wij leven'.

Nu zal deze overdenking niet uitlopen op de oproep om voortaan weer overal D.V. voor te zetten – hoewel ik het zelf nog wel eens doe – maar waar ik een moment met u een moment over wil bezinnen, is dit: *in hoeverre is bij ons het dagelijks leven en het geloof met elkaar verbonden?*

Die handelaar, die Jakobus noemde, was druk aan het plannen, het toekomstplaatje invullen, vast vooruit lopen op de winstmarges, *zonder God daar op een of andere manier in te betrekken.* God kwam niet in zijn verhaal voor. Nu kunnen wij daar onze afkeuring over uiten, 't is toch wat? – maar volgens mij hoeft deze handelaar heel geen ongelovig iemand te zijn geweest. Ik had pasgeleden namelijk een gesprek met een volwassene uit onze gemeente, die ook vertelde dat het hele leven eigenlijk ook zonder God wel goed ging. Niet dat ze God buiten de deur heeft gezet. Echt niet! Maar ja, je bent druk bezig, je werkt, je plant, het gaat allemaal door ...en opeens is het weer zondag en wordt je bepaald bij... o ja!... het geloof en bij God...

We hebben in de theologie voor dit verschijnsel een naam voor bedacht: 'praktisch atheïsme'. Je bent geen atheïst, je geloof wel, je gelooft echt wel in God! Maar je geloof in God is best wel losgezongen van de praktijk van het dagelijks leven. Je praktische leven kent soms weinig verbinding met God.

Nu zal dat niet voor iedereen gelden, denk ik, maar dit 'praktisch atheïsme' is wel behoorlijk het kerkelijk leven binnengedrongen. Dan haakt er opeens iemand af en komt niet meer naar de kerk..., wat is er gebeurd? Nou,

eigenlijk niets. Heel geen ruzie in de kerk. Geen geloofsworstelingen. Maar het zegt die persoon gewoon niets meer, hij heeft er geen behoefte aan. Of je hoort van een doorgewinterde kerkganger dat hij of zij eigenlijk heel weinig doet aan dagelijks gebed of Bijbellesing. 'Dat ligt mij gewoon niet zo.' Of je hoort van jongeren dat hun dagelijks leven en wat-er-in-de-kerk-gebeurt voor hun gevoel twee zo totaal verschillende werelden zijn, ze kunnen het gewoon niet bij elkaar krijgen. God en het dagelijks leven... je plannen en je geloof... je bezigheden en je relatie met God... het is soms zo op afstand van elkaar gekomen. 'En, wat betekende het geloof voor je, toen je in het ziekenhuis lag?', vroeg ik aan iemand die weer thuis was gekomen. 'Daar heb ik eigenlijk helemaal niet bij stilgestaan', zo kreeg ik als antwoord.

Nu kan ik daar aan het begin van het jaar over gaan somberen en allemaal theologische beschouwingen op los laten, maar u zit nu na de jaarwisseling misschien niet gelijk op een heel theologisch exposé te wachten. En – nog belangrijker - misschien heb ik het dan ook wel tegen de verkeerde mensen, want misschien dat u juist wel God in alle dingen van het dagelijks leven betreft en deo volente leeft. Ik wil het daarom omdraaien en aan u meegeven, waarom die oproep van Jakobus aan het begin van het jaar zo waardevol is..., waarom het zo waardevol is om tegen jezelf steeds te zeggen: 'zo de Heere wil en wij leven'..., waarom het zo waardevol is om God juist wel in alles en ook in alle plannen voor het nieuwe jaar te betrekken.

Maar Jakobus – dat moet ik wel eerst zeggen – heeft het daar zelf niet over. Jakobus zegt heel simpel dat je Gods eer tekort doet als je zo los van God je dagelijks leven zult leven en alle dingen plant en doet. 'Besef wie je bent!', zegt Jakobus. God heeft alles in handen en jouw leven is maar een damp. Voor wie vuurwerk heeft afgestoken: die kruitdamp die je van het afgestoken vuurwerk af ziet komen. Zo zie je even bijna niets meer door die mistige damp en zo is die damp helemaal weg. Nou, zo klein ben je! Zo ben je er als mens en zo ben je er niet meer. God is de Eeuwige en Hij heeft alles in handen. In zijn brief doet Jakobus daarom herhaaldelijk een oproep tot nederigheid. Jakobus zal uit volle borst hebben meegezongen met psalm 138: 'Hij slaat, hoewel oneindig hoog, op hen het oog die nederig knielen'

Maar het is ook – en daar wil ik dus nog iets over vertellen – het is ook zo heilzaam, zo bijzonder waardevol om zo in afhankelijkheid van God te leven..., om te leven vanuit het 'zo de Heere wil en wij leven'. Je doet *jezelf* zo te kort, als je dat niet zou doen! Want God heeft je niet alleen leven gegeven, maar wil het leven ook met je delen. God heeft je niet alleen dit nieuwe jaar 2022 gegeven, maar wil ook in dit jaar met je op weg gaan. Je mag je zorgen in dit jaar voor Hem neerleggen, 'op Hem werpen', zo zegt Petrus in zijn brief. Maar ook als je weinig zorgen hebt misschien: je mag met Hem in relatie staan. In Hem vinden waar het in deze wereld om gaat. Door Hem je leven laten vormen, verdiepen. Met Hem ook de alledaagse dingen beleven. Het is niet eens de vraag of je er behoefte aan hebt, maar weet dat er een God – menselijk gezegd – behoefte aan heeft om met jou om te gaan. Je bent als Zijn beeld geschapen, zo in-verbinding-met-Hem heeft Hij je leven bedoeld.

Maar door zo nederig en in afhankelijkheid van Hem te leven – zo de HEERE wil en wij leven – zorgt er ook voor dat je jezelf niet een te grote verantwoordelijkheid aanmeet in dit leven. Want wat lijden veel mensen – en u en ik misschien ook wel – aan onzekerheid en interne spanning..., aan onrust..., aan vermoeidheid..., aan zorgen..., aan altijd scherp moeten staan. Een mens moet zoveel kunnen, zoveel regelen, zoveel in de hand hebben... We verdwalen in al de routes die wij kunnen en moeten uitstippelen. We zijn ons eigen project, je leven moet jezelf maken... Wat is het heerlijk om soms gewoon te zeggen: 'Ik doe, kan, wil helemaal niet alles..., zo de Heere wil en wij leven'.

Zo'n levenshouding die Jakobus aanprijst, behoed je soms ook voor teleurstellingen, omdat je terdege beseft dat het leven niet maakbaar is. Ik heb gepensioneerden meegemaakt die zo teleurgesteld waren omdat ze eindelijk van hun pensioen dachten te genieten en nu opeens overkomt hen dit... Ik zie jonge mensen ziek worden: 'hoe kan het dat dit mij overkomt?' Ik zie een samenleving gefrustreerd worden: 'waarom komen wij maar niet van die pandemie af? Wat hebben wij vaak plaatjes van hoe het eigenlijk zou moeten... Natuurlijk: je mag verlangen hoor en uitzien naar en proberen te bereiken en je mag trouwens ook echt wel klagen... maar het leven is niet maakbaar. Verre van dat. Er gebeuren dingen die niet te begrijpen zijn en die zo onverwacht zijn. Want: 'zo de Heere wil en wij leven'...

En misschien hè dat zo'n voorbehoud van Jakobus ons ook kan helpen om wat meer in het nu te leven. Mensen – ik kijk ook gelijk naar mijzelf hoor! – leven vaak in de toekomst. Kijken naar wat nog moet gebeuren. Naar wat men nog wil bereiken. Naar wat men nog wil beleven. Maar dat is aan de Heere. De toekomst is aan God. Wij leven nu. Leef daarom nu. Vandaag. Elke dag heeft genoeg aan zijn eigen kwaad, zo zei Jezus.

Wat een heilzame nederigheid leert Jakobus ons met die zin 'zo de Heere wil en wij leven'.

Ondanks dat je als mens wel moet plannen..., toch minder in de toekomst leven en meer proberen om in heden te leven...

Ondanks dat je als mens mag wensen en hopen..., toch minder op je verwachtingen en wensen drijven en meer beseffen dat het wel eens heel anders kan lopen...

Ondanks dat je je verantwoordelijkheid op je moet nemen..., toch minder moeten en kunnen en zullen...

Heilzame nederigheid. Misschien dan wel minder roepen, minder willen, minder plannen, minder eisen... maar meer leven. Over goede voornemens gesproken!

Ik wens u zo een jaar toe, vol van leven met God en in afhankelijkheid van God.

Jakobus zou zeggen: ik wens u een zegenrijk jaar toe, D.V. 2022.